

Datum

2019-10-11

Vår referens

Anna Ekendahl

Utredningssekreterare

anna.ekendahl@malmo.se

Tjänsteskrivelse**Remiss om Nulägesbild av Malmö stads insatser mot hedersproblematik
HVO-2019-2790****Sammanfattning**

Stadskontoret har gett hälsa-, vård- och omsorgsnämnden möjlighet att svara på remissen om *Nulägesbild av Malmö stads insatser mot hedersproblematik*. Remissen innehåller ett förslag på hur det fortsatta arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck kan bedrivas i Malmö stad. Förslaget bygger på *Kartläggning om det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar* som genomfördes mellan 2017-2018.

Förslaget innefattar, för hälsa-, vård- och omsorgsnämndens del, en kunskapshöjning hos yrkesgrupper som indirekt eller direkt möter eller arbetar med hedersrelaterad problematik. Nämnden föreslås därför se över och skapa en planering över sina yrkesgruppers kompetenshöjningsbehov. Förslaget innefattar även att arbetsmarknads- och socialnämnden får ansvar att samordna kommunens insatser gällande hedersrelaterat våld och förtryck, där övriga nämnder föreslås medverka utifrån sina uppdrag och ansvarsområden.

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i remissen.

Förslag till beslut

1. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande om Malmö stads övergripande insatser mot hedersproblematik och ställer sig därmed i huvudsak positiv till förslagen i remissen.

Beslutsunderlag

- Stadskontorets tjänsteskrivelse
- Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar 2018 Malmö stad
- G-Tjänsteskrivelse HVON 2019-10-31 Remiss om Nulägesbild av Malmö stads insatser mot hedersproblematik
- Förvaltningens förslag till yttrande

Beslutsplanering

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott 2019-10-21

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden 2019-10-31

Beslutet skickas till

Stadskontoret

Ärendet

Stadskontoret har skickat ut *Nulägesbild av Malmö stads insatser mot hedersproblematik* på remiss. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har fått möjlighet att lämna synpunkter på remissen. Nämnder som också fått möjlighet att lämna synpunkter på remissen är arbetsmarknads- och socialnämnden, funktionsstödsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljönämnden, servicenämnden.

Kartläggning

Malmö stad, Stockholm stad och Göteborg stad beslutade gemensamt om att genomföra en kartläggning av det hedersrelaterade våldets omfattning och karaktär i de tre städerna. Örebro universitet fick i uppdrag att genomföra kartläggningen. Kartläggningen pågick under två års tid och stod klar hösten 2018. Kartläggningen består av en kvalitativ och en kvantitativ del. Den kvalitativa delen utgörs av intervjuer med 235 personer med djupgående kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Gruppen har inkluderat både personer som i sin yrkesroll möter personer som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och personer som själva har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck. Vissa personer har både mött utsatta i sin yrkesroll och blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Den kvalitativa delen består av en enkätundersökning till sammanlagt 6 002 ungdomar i årskurs 9. Enkäten har inkluderat frågor om relationer, begränsningar och olika former av utsatthet i hemmet, skolan och på fritiden.

Kartläggningen visar att personer som lever under hedersrelaterat våld och förtryck är människor med olika könsöverskridande identiteter eller uttryck, etniska tillhörigheter, religiösa trosuppfattningar, funktionsnedsättningar, sexuell läggning, ålder och socioekonomiska förhållanden. Kartläggningens kvantitativa del fokuserar på situationen för barn och unga. Kartläggningen avslutas med ett antal rekommendationer, majoriteten riktar sig mot verksamhet som har målgruppen barn och ungdomar.

Arbetsgrupp

En arbetsgrupp har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att skapa en nulägesbild över befintliga insatser samt utreda behovet av kommunövergripande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck i Malmö stad. Arbetsgruppen har bestått av representanter från arbetsmarknads- och socialförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, Pedagogisk Inspiration (PI), gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, fritidsförvaltningen, kulturförvaltningen och stadskontoret. Behovet av insatser har diskuterats utifrån främjande, förebyggande och åtgärdande arbete. Målsättningen har varit att förbättra situationen för de Malmöbor som utsätts genom förbyggande arbete mot våld och förtryck samt att utveckla och ge adekvat stöd till de som är utsatta. Majoriteten av arbetsgruppens förslag om insatser berör verksamhet som riktar sig till målgruppen barn och ungdomar. De insatser som arbetsgruppen bedömt som nödvändiga som berör hälsa-, vård- och omsorgsnämndens målgrupp innefattar kunskaps- och kompetenshöjning samt samordning och samverkan.

Kunskaps- och kompetenshöjning

Arbetsgruppen har identifierat ett behov av en generell kunskapshöjning hos yrkesgrupper som

arbetar med hedersrelaterad problematik. En kunskapshöjning kan även behövas hos yrkesgrupper som inte direkt möter eller arbetar med hedersrelaterad problematik. Nämnden föreslås se över och skapa en planering över sina yrkesgruppers kompetenshöjningsbehov.

Enligt kartläggningen är våld vanligare i grupper där det förekommer en ojämn maktbalans eller beroendeställning, vilket är vanligt förekommande i en hederskontext. En central slutsats i kartläggningen är att våld som förekommer i en hederskontext inte nödvändigtvis är strukturerat av hedersnormer. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation är vanligt förekommande. Kartläggningen identifierar vissa särskilt sårbara grupper med högre risk att utsättas för våld och hedersrelaterat förtryck, där personer med låg utbildning och särskilt kvinnor ingår. Personer som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck är inte en homogen grupp och det är viktigt att insatserna utformas efter individens behov.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har ett pågående arbete för att höja personalkontinuiteten inom hemtjänsten inom ramen för Malmömodellen. För att den enskilde som utsätts för våld eller hedersrelaterat förtryck ska våga berätta krävs förtroende och tillit, vilket ofta är beroende av att det finns en hög personalkontinuitet. Det krävs även att personal har tid att lyssna men även att de vågar fråga om våld och utsatthet.¹ Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har även fattat beslut genom nämndens budget för 2019 om att ta fram en strategi för hur förvaltningen ska arbeta mot våld i nära relation. *Strategi för att motverka våld i nära relation mot äldre* planeras att omfatta åren 2019-2022 och utgår från den kommunövergripande *Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation*.

Samordning och samverkan

Arbetsmarknads- och socialnämnden har på uppdrag av kommunfullmäktige ansvaret att samordna kommunens insatser gällande frågor om kvinnofrid och våld i nära relation. Därför föreslår arbetsgruppen att arbetsmarknads- och socialnämnden även får ansvar att samordna kommunens insatser gällande hedersrelaterat våld. Inom ramen för samordning föreslår arbetsgruppen bland annat att det ska finnas eller utvecklas en struktur med målsättning att yrkesverksamma i Malmö stad vet var de ska vända sig för råd och stöd vid kontakt med en utsatt person. Syftet är att förvaltningens medarbetare ska känna sig trygga i sitt agerande vid misstanke om våld i familjer och hedersrelaterat våld och förtryck. Strukturen ska innefatta rutiner för ökad tvärssektoriell samverkan kring den enskildes hjälpsökande. Enligt förslag ska detta ingå i arbetsmarknads- och socialnämndens ansvar. Övriga nämnder föreslås medverka utifrån sina uppdrag och ansvarsområden.

I dagsläget finns en gemensam rutin för hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen och funktionsstödsförvaltningen för åtgärd vid våld i nära relation mot personer som är äldre eller personer med funktionsnedsättning. Punkt 8 i rutinen behandlar särskilt hedersrelaterat våld och förtryck. Rutinen syftar till att säkerställa att yrkesverksamma känner sig trygga i sitt agerande samt att det finns en kontinuitet i insatserna. Rutinen inkluderar en tvärssektoriell samverkan med arbetsmarknads- och socialförvaltningens Resursteam heder samt polis vid behov.

Det förekommer ärenden där funktionsstödsförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen och hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen behöver arbeta tillsammans

¹ Blånader och silverhår, utbildningsmaterial om våld mot äldre kvinnor. Socialstyrelsen; 2014.

utifrån att ärendet innehåller sammanlänkade individer som är i behov av insatser från flera förvaltningar. Det är därför viktigt att förvaltningarna samverkar kring framtida strukturer för att säkerställa att det finns rutiner och bestämda arbetssätt även i sådana ärenden.

Utifrån arbetsgruppens förslag ombeds hälsa-, vård- och omsorgsnämnden särskilt ta ställning till tre frågor:

1. Förslagets genomförbarhet på respektive nämnd.
2. Hur insatserna bör och kan utgöra en del av ordinarie verksamhet.
3. Om och hur samverkan över staden kan formaliseras.

Ärendet är under handläggningen avstämt med arbetsmarknads- och socialförvaltningen och funktionsstödsförvaltningen.

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningens synpunkter på förslagen i remissen redovisas i förvaltningens förslag till yttrande. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i remissen.

Ansvariga

Tilde Tibblin Planeringssekreterare

Gisela Green Förvaltningschef